Upadłość konsumencka

Zaciągnąłeś zobowiązania finansowe, jednak przeceniłeś swoje możliwości finansowe i teraz nie stać cię na spłatę długu? A może wypadek losowy, utrata pracy lub choroba sprawiła że nie jesteś w stanie spłacać zobowiązań? Spirala długów się powiększa, podlegasz egzekucji komorniczej, grozi ci utrata mieszkania, wynagrodzenie za pracę lub emerytura są zajęte i nie wiesz co masz robić? Mechanizmem, który pozwala wyjść z tej niekorzystnej sytuacji zarówno dla dłużnika jak i jego wierzycieli jest upadłość konsumencka. Dzięki niej możliwe jest kompleksowe rozwiązanie problemu zadłużenia i rozpoczęcie życia z czystą kartą.

Czym jest upadłość konsumencka?

Upadłość konsumencka jest szczególnym **postępowaniem sądowym** prowadzonym wobec **osoby fizycznej, nieprowadzącej działalności gospodarczej**, która jest w stanie **niewypłacalności**. Przez stan niewypłacalności należy rozumieć sytuację, w której **dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych**. Jednocześnie **domniemywa się**, że dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, **jeżeli opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące**. Przykładowo zatem jeśli nie jesteśmy w stanie spłacić zaciągniętych pożyczek, od miesięcy dostajemy wezwania do zapłaty, część spraw jest na etapie postępowania egzekucyjnego, jednak jest ono bezskuteczne – należy uznać, że jesteśmy niewypłacalni. Jest to sytuacja najczęstsza, jednakże postępowanie w zakresie upadłości konsumenckiej **może być także prowadzone w sytuacji, gdy mamy tylko jednego wierzyciela (np. hipotecznego).**

Zasadą jest, że upadłość konsumencka jest **wszczynana wyłącznie na pisemny wniosek dłużnika**. **Wierzyciel może złożyć wniosek** o upadłość konsumencką w sytuacji gdy jego dłużnik **był przedsiębiorcą, jednak zaprzestał prowadzenia działalności gospodarczej**, a od dnia wykreślenia z właściwego rejestru nie upłynął rok. Analogicznie gdy dłużnik był wspólnikiem spółki osobowej lub gdy prowadził działalność bez formalnego zarejestrowania się.

Celem konsumenckiego postępowania upadłościowego jest z jednej strony **oddłużenie dłużnika**, z drugiej zaś **zaspokojenie jego wierzycieli**. Zgodnie bowiem z art. 2 prawa upadłościowego *„Postępowanie uregulowane ustawą należy prowadzić tak, aby roszczenia wierzycieli mogły zostać zaspokojone w jak najwyższym stopniu (…)*" Dodatkowo *„Postępowanie wobec osób fizycznych należy prowadzić również tak, aby **umożliwić umorzenie zobowiązań upadłego niewykonanych** w postępowaniu upadłościowym*".

Procedura uproszczona

Generalnie upadłość konsumencka nie powinna być trudnym oraz skomplikowanym postępowaniem, Dlatego też ustawodawca od 24 marca 2020 r. wprowadził k**onsumenckie uproszczone postępowanie upadłościowe**, w której aktywność sądu ograniczona została do podejmowania najważniejszych decyzji, takich jak ogłoszenie samej upadłości czy ustalenie planu spłaty wierzycieli.

Procedura zwykła

Sąd ogłaszając twoją upadłość może jednak postanowić, że postępowanie upadłościowe będzie się toczyć **na zasadach ogólnych**. Może tak się stać gdy posiadasz **majątek znacznych rozmiarów**, **znaczną liczbą wierzycieli** lub gdy występują inne uzasadnione powody (np. prowadziłeś w

przeszłości firmę lub posiadasz majątek z nieuregulowanym stanem prawnym). W takim przypadku cała procedura będzie trwała dłużej, jak również udział w sprawie ulegnie zwiększeniu.

Zanim złożysz wniosek

Aby ułatwić pracę sądu i przyspieszyć rozpoznanie wniosku niezbędne jest prawidłowe sporządzenie wniosku o ogłoszenie upadłości. Aby w sposób właściwy sporządzić wniosek, należy dokonać szczegółowych ustaleń faktycznych i przeanalizować swoją sytuację. W tym celu musimy:

- **ustalić wszystkich naszych wierzycieli**,
- **ustalić podstawę i wysokość zadłużenia** (np. umowa pożyczki),
- zebrać dowody potwierdzające powody niewypłacalności,
- **ustalić, czy toczą się z naszym udziałem postępowania sądowe**, egzekucyjne, windykacyjne dotyczące zadłużeń,
- ustalić nasze dochody oraz ich podstawę,
- ustalić nasze koszty utrzymania,
- ustalić co wchodzi w skład naszego majątku i orientacyjnie go wycenić.

Wszystkie powyższe dane będą potrzebne do prawidłowego wypełnienia wniosku o ogłoszenie upadłości. Niestety często dłużnicy chcą ogłosić swoją upadłość, jednakże przez swoje zaniechania nie wiedzą kto jest ich wierzycielem i z czego wynika dług. Sytuacja ta ma miejsce zwłaszcza, gdy dłużnik nie odbiera korespondencji lub ją niszczy. W sytuacji, w której mamy wielu wierzycieli (np. z tytułu zaciągniętych pożyczek) **niezmiernie ważne jest uporządkowanie umów i dokumentów** związanych z długiem. W sprawach mogło dojść do cesji wierzytelności i nasz pierwotny wierzyciel może nim już nie być, a roszczenie mogło przejść na inną osobę (najczęściej na niestandaryzowany sekurytyzacyjny fundusz inwestycyjny zamknięty).

Jeśli nie jesteśmy pewni, jaka jest podstawa i wysokość zadłużenia lub czy toczy się postępowanie w sprawie zadłużenia, najprostszym krokiem jaki możemy zrobić jest **podjęcie kontaktu z wierzycielem czy komornikiem**. Jeśli wiemy, że w sądzie toczą się sprawy przeciwko nam warto skierować zapytanie do sądu (nie zapominajmy o e-sądzie w Lublinie!) odnośnie do wszystkich postępowań, które w ostatnim czasie toczyły się z naszym udziałem.

Wszystkie dokumenty, które uda nam się zebrać, czyli umowy, wezwania do zapłaty, wyroki, nakazy zapłaty, informacje o cesjach wierzytelności, dowody wpłat itd. posłużą jako cenne źródło informacji do prawidłowego wypełnienia wniosku o ogłoszenie upadłości i ułatwią oraz przyspieszą rozpoznanie naszej sprawy.

Wniosek o ogłoszenie upadłości konsumenckiej

Wniosek składa się na formularzu urzędowym w sądzie rejonowym właściwym dla miejsca zamieszkania dłużnika. Aktualnie do rozpoznawania tych wniosków wyznaczone są następujące sądy rejonowe: w Białymstoku, w Bielsku – Białej, w Bydgoszczy, w Częstochowie, w Elblągu, **Gdańsk – Północ w Gdańsku**, w Gliwicach, w Gorzowie Wielkopolskim, w Jeleniej Górze, w Kaliszu, w Katowicach, Katowice – Wschód, w Kielcach, w Koszalinie, dla Krakowa – Śródmieścia w Krakowie, w Legnicy, Lublin – Wschód w Lublinie, Łódź – Śródmieście w Łodzi, w Olsztynie, w Opolu, w Piotrkowie Trybunalskim, w Płocku, **Poznań - Stare Miasto w Poznaniu**, w Radomiu, w Rzeszowie, Szczecin – Centrum w Szczecinie, w Toruniu, w Wałbrzychu, dla miasta społecznego Warszawy w Warszawie, dla Wrocławia – Fabrycznej we Wrocławiu oraz w Zielonej Górze.

Formularze wniosku o upadłość konsumencką dostępne są w siedzibach sądów, na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości: https://www.gov.pl/web/sprawiedliwosc/formularze-

konsumenci-od-24-marca-2020. Wniosek można również uzyskać w punktach nieodpłatnej pomocy prawnej i punktach nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego.

Wniosek należy wypełnić w sposób rzetelny i zgodny z prawdą, czytelnie, bez skreśleń i poprawek. W przypadku gdy dłużnik poda **nieprawdziwe dane** we wniosku o ogłoszenie upadłości grozi mu **kara pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat**. Ponadto dłużnik ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną na skutek podania nieprawdziwych danych we wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 491^2 ust. 5b Prawa upadłościowego). Oprócz klasycznych danych osobowych, wniosek zawiera w szczególności:

- wskazanie miejsc, w których znajduje się majątek dłużnika,
- wskazanie okoliczności, które uzasadniają wniosek i ich uprawdopodobnienie,
- aktualny i zupełny wykaz majątku z szacunkową wyceną jego składników,
- spis wierzycieli z podaniem ich adresów i wysokości wierzytelności każdego z nich oraz terminów zapłaty,
- spis wierzytelności spornych z zaznaczeniem zakresu w jakim dłużnik kwestionuje istnienie wierzytelności,
- listę zabezpieczeń ustanowionych na majątku dłużnika wraz z datami ich ustanowienia, w szczególności hipotek, zastawów i zastawów rejestrowych
- informację o osiągniętych przychodach oraz o kosztach poniesionych na swoje utrzymanie oraz osób pozostających na utrzymaniu dłużnika, w ostatnich sześciu miesiącach przed dniem złożenia wniosku
- informację o czynnościach prawnych dokonanych przez dłużnika w ostatnich dwunastu miesiącach przed dniem złożenia wniosku, których przedmiotem były nieruchomości, akcje lub udziały w spółkach,
- informację o czynnościach prawnych dokonanych przez dłużnika w ostatnich dwunastu miesiącach przed dniem złożenia wniosku, których przedmiotem były ruchomości, wierzytelności lub inne prawa, których wartość przekracza 10 000 zł,
- oświadczenie o prawdziwości danych zawartych we wniosku.

Wniosek należy złożyć na formularzu, w dwóch egzemplarzach wraz z załącznikami. Wniosek podlega **opłacie sądowej w kwocie 30 zł**. Należy pamiętać, że nie muszą być to jedyne koszty, które poniesiemy. Natomiast jeśli majątek dłużnika nie wystarcza na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego albo w masie upadłości brak jest płynnych funduszów na ich pokrycie - koszty te pokryje tymczasowo Skarb Państwa.

Kiedy sąd oddali wniosek o upadłość?

W obecnym stanie prawnym **sąd oddali wniosek** o ogłoszenie upadłości, **jeżeli nie ma zagrożenia utraty przez dłużnika zdolności do wykonywania jego wymagalnych wierzytelności pieniężnych** (art. 11 ust. 6 ustawy). Zatem jeśli dług jest stosunkowo niewielki i posiadamy stałe źródło dochodu, z którego dług może być spłacany sąd może oddalić nasz wniosek. Ponadto sąd oddali wniosek o ogłoszenie upadłości złożony przez naszego wierzyciela, jeżeli wykażemy, że **wierzytelność ma w całości charakter sporny**, a spór zaistniał między stronami przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości (art. 12a ustawy).

Sąd NIE ODDALI nam wniosku gdy doprowadziliśmy do swojej niewypłacalności umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa. Nowelizacja ustawy, która weszła w życie 24 marca 2020 r. uchyliła przepis 491^4 pr. upadłościowego, który dotyczył przesłanek oddalenia wniosku o ogłoszenie

upadłości. Zatem jeśli sporządzimy wniosek w sposób należyty, sąd najpewniej ogłosi naszą upadłość. Należy pamiętać, że sąd będzie mógł jednak umorzyć postępowanie upadłościowe, gdy:

- podamy we wniosku dane **niezgodne z prawdą lub niezupełne**,
- **nie wskażemy lub nie wydamy całego naszego majątku**, potrzebnych dokumentów lub nie będziemy wykonywać innych ciążących na nas obowiązków.

Postanowienie o ogłoszeniu upadłości

Jeżeli nasz **wniosek nie zawiera braków**, a sąd uzna że **jesteśmy osobą niewypłacalną** – zostanie wydane **postanowienie o ogłoszeniu upadłości**. Na tym etapie s**ąd nie będzie badał przyczyn niewypłacalności**. Przyczyny niewypłacalności dłużnika będą badane po wydaniu postanowienia o ogłoszeniu jego upadłości i będą miały wpływ na decyzję sądu o zastosowanym sposobie zakończenia postępowania.

Postanowienie o ogłoszeniu upadłości jest **jawne**. Sąd o**bwieszcza je w Monitorze Sądowym i Gospodarczym**. Ujawnione tam dane będą obejmować twoje imię i nazwisko, ale także PESEL oraz adres zamieszkania. Ponadto sąd doręcza postanowienie upadłemu, syndykowi, powiadamia właściwą izbę administracji skarbowej oraz właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego. Jeżeli pracujesz - **syndyk poinformuje twojego pracodawcę o upadłości**, by ten oddawał mu część twojego wynagrodzenia.

Skierowanie sprawy do syndyka

Ogłoszenie upadłości rozpoczyna właściwe postępowanie upadłościowe. **Cały nasz majątek staje się masą upadłości zarządzaną przez syndyka**. Majątek ten zostanie przeznaczony na zaspokojenie naszych wierzycieli. Syndyk zbierze informacje dotyczącą naszego majątku i stanu finansowego. W tym celu syndyk skieruje zapytania między innymi do Urzędu Skarbowego, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych czy też Krajowego Rejestru Sądowego. Syndyk przeanalizuje zgodność otrzymanych informacji ze złożonym przez nas wnioskiem. Na tym etapie powinniśmy współpracować z syndykiem. Powinniśmy wskazać gdzie znajduje się nasz majątek i wydać go syndykowi, wraz z niezbędnymi dokumentami. Zaniechanie współpracy może skutkować umorzeniem postępowania. Podobny skutek nastąpi, gdy zostanie ujawnione, że dane podane przez dłużnika we wniosku o ogłoszenie upadłości są niezgodne z prawdą lub niezupełne.

Należy pamiętać, że **syndyk sprzeda zarówno majątek, który mieliśmy w dniu ogłoszenia upadłości jak i ten, który ewentualnie nabędziemy już po ogłoszeniu upadłości**. Syndyk zajmie możliwe do zbycia składniki majątku, jednakże bez rzeczy i praw, które w ogóle nie podlegają zajęciu jako niezbędne w codziennym życiu dla dłużnika i jego rodziny (czyli te co do których istnieją ograniczenia egzekucji). Syndyk może również upoważnić upadłego do sprzedaży ruchomości należących do masy upadłości, co obniży koszy postępowania.

W przypadku, gdy jesteśmy właścicielem lokalu mieszkalnego lub domu jednorodzinnego, w których to zamieszkujemy (czyli zaspokajamy swoje potrzeby mieszkaniowe i osób pozostających na naszym utrzymaniu), majątek ten również wejdzie w skład masy upadłości. W takim przypadku z sumy uzyskanej ze sprzedaży mieszkania lub domu syndyk wydzieli nam kwotę odpowiadającą przeciętnemu czynszowi najmu lokalu mieszkalnego w tej samej lub sąsiedniej miejscowości za okres od dwunastu do dwudziestu czterech miesięcy. Konkretną kwotę na wniosek upadłego określi sędzia-komisarz, który weźmie pod uwagę potrzeby mieszkaniowe upadłego, liczbę osób pozostających na

jego utrzymaniu, zdolności zarobkowe upadłego, sumę uzyskaną ze sprzedaży lokalu mieszkalnego albo domu jednorodzinnego oraz opinię syndyka. Należy pamiętać, że bez naszego wniosku żadna suma nie zostanie wydzielona.
Jeżeli pracujesz, niezależnie od formy zatrudnienia, możesz zachować pieniądze w wysokości odpowiadającej kwocie, która nie podlega potrąceniu w postępowaniu upadłościowym. Ochronie podlega zatem **połowa Twojego wynagrodzenia**, nie mniej jednak niż kwota opowiadająca minimalnemu wynagrodzeniu za pracę.
Ponadto na podstawie art. 63 ust. 1a ustawy jeżeli mieszkamy samemu, wolna od zajęć będzie 150% kwoty, która uprawnia do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej w przypadku osoby samotnie gospodarującej (aktualnie 1051,50 zł). Jednakże jeśli otrzymujemy wynagrodzenie za pracę, stosujemy zasadę bardziej korzystną dla upadłego. Jeśli mamy na utrzymaniu jakiekolwiek osoby, np. małoletnie dzieci, to kwota wolna od zajęć syndyka nie może być niższa niż iloczyn liczby osób pozostających na naszym utrzymaniu wraz z upadłym oraz kwoty 792 zł (150% kwoty, która uprawnia do uzyskania świadczeń z pomocy społecznej w przypadku osoby, na której utrzymaniu pozostają inne osoby).

Należy wiedzieć, że sędzia-komisarz na wniosek upadłego lub syndyka może w inny sposób określić część naszego dochodu, która nie wchodzi do masy upadłości, biorąc pod uwagę szczególne potrzeby nasze i osób pozostających na naszym utrzymaniu, w tym stan zdrowia, potrzeby mieszkaniowe oraz możliwości ich zaspokojenia.

Syndyk informuje wierzycieli o ogłoszeniu upadłości i zobowiązuje ich do zgłoszenia swoich wierzytelności. Syndyk samodzielnie dokonuje wyboru formy likwidacji masy upadłości, w sposób, który umożliwia zaspokojenie wierzycieli w jak największym stopniu, z uwzględnieniem kosztów likwidacji. O wyborze sposobu likwidacji nieruchomości oraz wyborze sposobu likwidacji składników masy upadłości, których wartość oszacowania wskazana w spisie inwentarza przekracza pięciokrotność przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia, syndyk zawiadamia wierzycieli oraz sąd. W zawiadomieniu syndyk wskazuje sposób likwidacji oraz minimalną cenę.

Skutki upadłości konsumenckiej

Oprócz przedstawionych powyżej skutków upadłości. Ma ona również **szereg innych skutków**. I tak:

- **niewymagalne zobowiązania pieniężne stają się wymagalne** z dniem ogłoszenia upadłości.
- zobowiązania majątkowe niepieniężne zmieniają się z dniem ogłoszenia upadłości na zobowiązania pieniężne i z tym dniem stają się płatne
- upadłość konsumencka **wstrzymuje będące w toku postępowania egzekucyjne** tj. z dniem ogłoszenia upadłości są one zawieszane z mocy prawa, zaś po uprawomocnieniu się postanowienia są umarzane
- sumy uzyskane w postępowaniu egzekucyjnym, które nie zostały wydane wierzycielom przelewa się do masy upadłości
- niedopuszczalne jest kierowanie egzekucji do majątku wchodzącego w skład masy upadłości (można jednak zabezpieczyć roszczenia alimentacyjne)
- **z dniem ogłoszenia upadłości jednego z małżonków pomiędzy małżonkami powstaje z mocy prawa rozdzielność majątkowa** (art. 124 ust. 1 ustawy)
- Majątek wspólny małżonków wchodzi do masy upadłości, a jego podział jest niedopuszczalny

- Małżonek upadłego może dochodzić w postępowaniu upadłościowym należności z tytułu udziału w majątku wspólnym, zgłaszając tę wierzytelność sędziemu-komisarzowi. (art. 124 ust. 3 ustawy)
- Ustanowienie rozdzielności majątkowej na podstawie orzeczenia sądu **w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku** o ogłoszenie upadłości jest bezskuteczne w stosunku do masy upadłości, chyba że pozew o ustanowienie rozdzielności majątkowej został złożony co najmniej na dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.
- Po ogłoszeniu upadłości nie można ustanowić rozdzielności majątkowej z datą wcześniejszą niż data ogłoszenia upadłości
- Rozwiedziony małżonek upadłego albo małżonek upadłego może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania rozdzielności majątkowej za skuteczną w stosunku do masy upadłości, jeżeli w chwili powstania rozdzielności majątkowej nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powstanie rozdzielności majątkowej nie doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli.
- Ustanowienie rozdzielności majątkowej umową majątkową jest skuteczne w stosunku do masy upadłości tylko wtedy, gdy umowa zawarta została co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości.
- Jeżeli upadły jest spadkobiercą, a spadek został otwarty po dniu ogłoszenia upadłości, spadek wchodzi do masy upadłości. Syndyk nie składa oświadczenia o przyjęciu spadku, a spadek uważa się za przyjęty z dobrodziejstwem inwentarza. Analogicznie jest gdy spadek otwarto przed ogłoszeniem upadłości i nie upłynął jeszcze termin na złożenie oświadczenia o jego przyjęciu
- Nieważna jest umowa zbycia spadku albo udziału spadkowego zawarta przez upadłego po ogłoszeniu upadłości
- Oświadczenie upadłego o odrzuceniu spadku lub zapisu windykacyjnego jest bezskuteczne w stosunku do masy upadłości, jeżeli zostało złożone po ogłoszeniu upadłości.
- W niektórych przypadkach można wyłączyć spadek z masy upadłości (art. 121 i 122 ustawy).

Zakończenie postępowania i możliwe warianty

Po upływie terminu do zgłaszania wierzytelności i przeprowadzeniu likwidacji majątku wchodzącego w skład masy upadłości syndyk składa sądowi:

- **projekt planu spłaty wierzycieli** z uzasadnieniem albo
- **informację, że zachodzą przesłanki do odmowy ustalenia planu spłat albo umorzenia zobowiązań lub warunkowego umorzenia zobowiązań w trybie art. 491^{14a} ust. 1** albo
- **informację, że zachodzą przesłanki do umorzenia zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli** w trybie art. 491^{16} ust. 1
- informację, że zachodzą przesłanki do warunkowego umorzenia zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli w trybie art. 491^{16} 2a

Upadły oraz jego wierzyciele mają 14 dni od otrzymania projektu planu spłaty lub informacji na złożenie swojego stanowiska.

Plan spłaty.

Sąd przede wszystkim może ustalić plan spłaty, który jest **harmonogramem zawierającym spis wierzytelności pozostałych do spłacenia**, **terminy** w jakim spłaty mają nastąpić oraz **wysokość rat**. W postanowieniu o ustaleniu planu spłaty wierzycieli sąd u**stala, czy upadły doprowadził do swojej niewypłacalności lub istotnie zwiększył jej stopień umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa.**

W okresie wykonywania planu spłaty upadły nie może dokonywać czynności prawnych, dotyczących jego majątku, które mogłyby pogorszyć jego zdolność do wykonania planu spłaty wierzycieli. Ponadto upadły ma obowiązek składania do sądu corocznie, do końca kwietnia sprawozdania z wykonania planu spłaty za poprzedni rok kalendarzowy. W sprawozdaniu podaje się nasze przychody, spłacone kwoty oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie. Do sprawozdania dołącza się kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

Jeżeli sumiennie wykonujemy plan spłaty przez cały czas jego obowiązywania, sąd wyda postanowienie o stwierdzeniu wykonania planu spłaty i umorzeniu zobowiązań upadłego powstałych przed dniem ogłoszenia upadłości i niewykonanych w wyniku wykonania planu spłaty. Plan spłaty wierzycieli w zależności od powodów niewypłacalności może być ustalony na okres do 36 miesięcy, a w wyjątkowych przypadkach nawet na maksymalny okres 84 miesięcy (7 lat).

Od czego zależy czas trwania planu spłaty?

Zasadą jest ustalanie planu spłaty na okres do 36 miesięcy. Jeżeli mamy dochody z których część można przeznaczyć na spłatę zobowiązań, nie doprowadziliśmy umyślnie lub w skutek rażącego niedbalstwa do swojej niewypłacalności ani też istotnie nie zwiększyliśmy jej stopnia - sąd ustali plan spłaty na okres do 36 miesięcy. Jeżeli sumiennie będziemy wykonywać obowiązki w okresie obowiązywania planu, pozostałe po realizacji planu zobowiązania zostaną umorzone.

Jeżeli sąd uzna w postanowieniu o ustaleniu planu spłaty, **że doprowadziliśmy do swojej niewypłacalności** lub istotnie zwiększyliśmy jej stopień **umyślnie lub wskutek rażącego niedbalstwa**, plan spłaty będzie ustalony na okres **nie krótszy niż 36 miesięcy ani dłuższy niż 84 miesiące**. Jeżeli sumiennie będziemy wykonywać obowiązki w okresie obowiązywania planu, pozostałe po realizacji planu zobowiązania zostaną umorzone.

Ponadto jeżeli w drodze wykonania planu spłaty wierzycieli dłużnik spłaci co najmniej 70% zobowiązań objętych planem spłaty wierzycieli, które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami części pierwszej zostałyby uznane na liście wierzytelności, plan spłaty wierzycieli nie może zostać ustalony na okres dłuższy niż rok.

Jeżeli w drodze wykonania planu spłaty wierzycieli dłużnik spłaci co najmniej 50% zobowiązań objętych planem spłaty wierzycieli, które w postępowaniu upadłościowym prowadzonym zgodnie z przepisami części pierwszej zostałyby uznane na liście wierzytelności, plan spłaty wierzycieli nie może zostać ustalony na okres dłuższy niż dwa lata.

Zmiana planu spłaty i jego uchylenie

Jeżeli upadły nie może wywiązać się z obowiązków określonych w planie spłaty wierzycieli, **sąd na jego wniosek, po wysłuchaniu wierzycieli, może zmienić plan spłaty wierzycieli** i przedłużyć termin spłaty wierzytelności na dalszy okres nieprzekraczający osiemnastu miesięcy. Jeżeli **niemożność wywiązania się z obowiązków** określonych w planie spłaty wierzycieli ma charakter **trwały** i wynika z

okoliczności niezależnych od upadłego, sąd na wniosek upadłego, po wysłuchaniu wierzycieli, może **uchylić plan spłaty wierzycieli i umorzyć niewykonane zobowiązania upadłego**.

Ponadto jeżeli nasza **sytuacja majątkowa** w okresie wykonywania planu spłaty wierzycieli uległa **istotnej poprawie**, każdy z **wierzycieli** oraz **upadły** może wystąpić z **wnioskiem o zmianę planu spłaty** wierzycieli. Jeśli istotna poprawa sytuacji majątkowej wynika ze zwiększenia się naszego wynagrodzenia za pracę lub dochodów uzyskiwanej z innej działalności zarobkowej, sąd nie zmieni planu spłaty.

Sąd może również **uchylić nasz plan spłaty**. Zrobi to z urzędu lub na wniosek wierzyciela po wysłuchaniu upadłego jeżeli:

- **nie będziemy wykonywać obowiązków** określonych w planie spłaty wierzycieli
- **nie złożymy w terminie sprawozdania**
- w sprawozdaniu **zataimy osiągnięte przychody lub nabyte składniki** majątkowe
- dokonamy czynności prawnej, która pogorszy naszą zdolność do wykonania planu spłaty bez uzyskania zgody sądu albo czynność ta nie została przez sąd zatwierdzona
- **ukryjemy majątek** lub nasza czynność prawna została prawomocnie uznana za dokonaną z **pokrzywdzeniem wierzycieli**

Jeśli uchybienia są nieznaczne lub dalsze wykonywanie planu spłaty jest uzasadnione względami słuszności lub humanitarnymi sąd nie uchyli planu.

W przypadku uchylenia planu spłaty zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu.

Umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli

Jeśli **osobista sytuacja** upadłego w oczywisty sposób wskazuje, że jest on **trwale niezdolny** do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli sąd **umorzy zobowiązania upadłego bez ustalenia planu spłaty** wierzycieli. Sąd zrobi tak, gdy uzna, że niezdolność do dokonywania spłat w ramach planu spłaty wierzycieli ma charakter stały. Jeżeli w postępowaniu zgromadzono fundusze masy upadłości, sąd wyda postanowienie o ustaleniu planu spłaty wierzycieli, w którym dokonuje podziału funduszy masy upadłości między wierzycieli uczestniczących w planie spłaty i umorzy zobowiązania upadłego niewykonane w wyniku wykonania planu spłaty wierzycieli.

Jeżeli **niezdolność do dokonywania jakichkolwiek spłat** w ramach planu spłaty wierzycieli wynikająca z osobistej sytuacji upadłego **nie ma charakteru trwałego**, sąd **umorzy zobowiązania** upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli **pod warunkiem**, że w terminie **pięciu lat** od dnia uprawomocnienia się postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli **upadły ani żaden z wierzycieli nie złoży wniosku o ustalenie planu spłaty wierzycieli**, na skutek którego sąd, uznając, że ustała niezdolność upadłego do dokonywania jakichkolwiek spłat w ramach planu spłaty wierzycieli, uchyli postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli i ustali plan spłaty wierzycieli. Do okresu spłaty nie zalicza się okresu warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego.

Jeśli sąd wyda postanowienie o umorzeniu zobowiązań bez ustalania planu spłaty musimy liczyć się z **obowiązkami.** Po pierwsze, w okresie pięciu lat od dnia uprawomocnienia się postanowienia **nie możemy dokonywać czynności prawnych, które mogłyby pogorszyć naszą sytuację majątkową**. W szczególnie uzasadnionych przypadkach sąd może jednak wyrazić na to zgodę. Po drugie, w okresie 5 lat jesteśmy zobowiązani c**o roku (do końca kwietnia) składać sądowi sprawozdanie ze swojej sytuacji majątkowej i zawodowej** za poprzedni rok kalendarzowy, w którym wykazujemy osiągnięte przychody oraz nabyte składniki majątkowe o wartości przekraczającej przeciętne miesięczne wynagrodzenie, jak również swoje możliwości zarobkowe, wydatki potrzebne na swoje utrzymanie i osób pozostających na jego utrzymaniu, w tym potrzeby mieszkaniowe. Do sprawozdania dołącza się kopię złożonego rocznego zeznania podatkowego.

Sąd po analizie naszych sprawozdań może uznać, że ustała nasza niezdolność do wykonywania planu spłaty, sąd uchyli wcześniejsze postanowienia i ustali po prostu plan spłaty.

Na wniosek upadłego lub wierzyciela sąd może uchylić postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań i ustalić plan spłaty nawet po okresie 5 lat. Nie możemy mieć zatem pewności, że po latach postępowanie nie zostanie wznowione.

Sąd uchyli swoje postanowienie o warunkowym umorzeniu zobowiązań gdy:

- nie złożymy w terminie sprawozdania,
- podamy w nim nieprawdziwe informacje, zataimy przychody lub nabyte składniki majątkowe,
- dokonamy czynności prawnej, która mogłaby pogorszyć naszą sytuację majątkową, bez uzyskania zgody sądu albo
- ukryjemy majątek
- czynność prawna z naszym udziałem została prawomocnie uznana za dokonaną z pokrzywdzeniem wierzycieli

Wyjątek: Jeśli uchybienie tym obowiązkom można uzasadnić względami słuszności lub względami humanitarnymi sąd nie uchyli postanowienia.

WAŻNE: W razie uchylenia postanowienia o warunkowym umorzeniu zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli **zobowiązania upadłego nie podlegają umorzeniu**.

Odmowa ustalenia planu spłaty wierzycieli albo umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli

Odmowa stanowi dla dłużnika **negatywny wynik postępowania** upadłościowego – **nie zostanie oddłużony.** Postanowienie tej treści oznacza zakończenie postępowania

Jeżeli **doprowadziliśmy do swojej niewypłacalności** lub istotnie zwiększyliśmy jej stopień w sposób **celowy**, w szczególności przez trwonienie części składowych majątku oraz celowe nieregulowanie wymagalnych zobowiązań lub w okresie **dziesięciu lat przed dniem zgłoszenia wniosku** o ogłoszenie upadłości w stosunku do upadłego **prowadzono postępowanie upadłościowe**, w którym **umorzono całość lub część jego zobowiązań** sąd odmówi nam ustalenia planu spłaty lub odpowiednio

umorzenia naszych zobowiązań bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowego umorzenia. Wyjątkiem jest sytuacja, gdy ustalenie planu spłaty wierzycieli lub umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli lub warunkowe umorzenie zobowiązań upadłego bez ustalenia planu spłaty wierzycieli **jest uzasadnione względami słuszności lub względami humanitarnymi**.

Jakie zobowiązania nie podlegają umorzeniu?

Nie wszystkie zobowiązania mogą zostać umorzone w ramach przeprowadzonego postępowania upadłościowego. Sąd nie umorzy nam następujących zobowiązań:

- **należności alimentacyjnych;**
- **renty z tytułu odszkodowania za wywołanie chorob**y, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci;
- **orzeczonych przez sąd kar grzywny**;
- należności z tytułu **obowiązku naprawienia szkody**;
- **zadośćuczynienia** za doznaną krzywdę;
- **nawiązki**;
- świadczenia pieniężnego orzeczonego przez sąd jako **środek karny**;
- świadczenia pieniężnego orzeczonego przez sąd jako środek związany z poddaniem sprawcy próbie;
- roszczenia o naprawienie szkody wynikającej z przestępstwa lub wykroczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu;
- **wierzytelności, których upadły umyślnie nie ujawnił**, jeżeli wierzyciel nie brał udziału w postępowaniu.

Układ Konsumencki

Ogłoszenie upadłości konsumenckiej nie jest jedynym rozwiązaniem problemu z długami. Jeśli jesteśmy niewypłacalni, nie prowadzimy działalności gospodarczej, a nasze dochody pozwalają na spłatę zobowiązań po ich rozłożeniu na dłuższy okres, najlepszym rozwiązaniem może okazać się konsumenckie postępowanie układowe. **Pozwoli ono uchronić nasz majątek przed likwidacją**. Musimy mieć jednak co najmniej 2 wierzycieli.

Postępowanie o zawarcie układu z wierzycielami **uruchamiane jest na wniosek dłużnika**. Wierzyciel nie może złożyć takiego wniosku. Wniosek składamy na formularzu do właściwego sądu rejonowego. Ponadto, jeśli złożyliśmy wniosek o ogłoszenie upadłości, spełniamy kryteria do otwarcia postępowania układowego i na formularzu o ogłoszenie upadłości nie złożyliśmy oświadczenia, że nie wyrażamy zgody na udział w postępowaniu o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli – sąd może skierować naszą sprawę do postępowania o zawarcie układu.

We wniosku podajemy **praktycznie te same informacje co we wniosku o ogłoszenie upadłości** konsumenckiej (tj. klasyczne dane osobowe, spis wierzycieli, wykaz majątku). **Dodatkowym elementem wniosku jest wskazanie wstępnych propozycji układowych**. Propozycje te mają wskazywać proponowany przez nas sposób spłaty naszych zobowiązań. Propozycje powinny być realne i uwzględniać nasze możliwości finansowe. Propozycje układowe powinny być korzystne zarówno dla nas (możliwe do sfinansowania przez nas) i korzystne dla wierzycieli (powinny być lepsze od tego co uzyskaliby w razie naszej zwykłej upadłości). Wraz z wnioskiem należy uiścić opłatę w kwocie 30 zł oraz zaliczkę na wydatki postępowania. Odpowiada ona wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw (bez wypłat nagród z zysku) w trzecim

kwartale roku poprzedniego, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Dla przykładu składając wniosek w 2021 r. zaliczka wyniesie 5.370,64 zł.

Przebieg postępowania

Układ konsumencki umożliwia oddłużenie przy jednoczesnym zachowaniu części majątku dłużnika. Nie następuje tu klasyczna likwidacja całego majątku dłużnika, jak w zwykłym konsumenckim postępowaniu upadłościowym. Zwykle nie dochodzi do sprzedaży nieruchomości mieszkalnej dłużnika. Gdy spłacimy zobowiązania zawarte w układzie reszta zostanie umorzona.

Jeśli sąd uwzględni nasz wniosek wydaje postanowienie o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli. Sąd wyznacza nadzorcę sądowego i obwieszcza swoje postanowienie. Ponadto sąd zawiadamia właściwą izbę administracji skarbowej oraz właściwy oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego o otwarciu postępowania o zawarcie układu.

Wyznaczony przez sąd nadzorca sądowy ma za zadanie w ciągu 30 dni:

- sporządzić w porozumieniu z dłużnikiem ostateczne propozycje układowe,
- sporządzić spis wierzytelności i spis wierzytelności spornych,
- zwołać zgromadzenie wierzycieli w celu głosowania nad układem.

Nadzorca ustala termin zgromadzenia w porozumieniu z dłużnikiem. Co do zasady zgromadzenie wierzycieli nie może się odbyć później niż trzy miesiące od dnia otwarcia postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli. Zgromadzeniu przewodniczy nadzorca sądowy. Z przebiegu zgromadzenia wierzycieli sporządza się protokół, z którego powinno wynikać treść układu oraz rezultat głosowania nad układem (kto głosował za, a kto przeciw układowi). Aby układ został przyjęty, za jego poparciem musi opowiedzieć się większość głosujących wierzycieli, mających łącznie co najmniej dwie trzecie sumy wszystkich wierzytelności. Nadzorca następnie przedstawia sądowi wniosek o zatwierdzenie układu albo o umorzenie postępowania. Ma na to 21 dni od dnia zgromadzenia wierzycieli.

Układ zasadniczo jest zawierany na okres nieprzekraczający pięciu lat. Układ na dłuższy okres może dotyczyć wierzytelności ze stosunku pracy oraz wierzytelności zabezpieczonych na mieniu dłużnika zastawem lub hipoteką.

Zgodnie z art. 151 prawa restrukturyzacyjnego układ nie obejmuje:

- wierzytelności alimentacyjnych oraz rent z tytułu odszkodowania za wywołanie choroby, niezdolności do pracy, kalectwa lub śmierci oraz z tytułu zamiany uprawnień objętych treścią prawa dożywocia na dożywotnią rentę
- roszczeń o wydanie mienia i zaniechanie naruszania praw
- wierzytelności, za które dłużnik odpowiada w związku z nabyciem spadku po dniu otwarcia postępowania restrukturyzacyjnego

Sąd może umorzyć postępowanie układowe jeżeli:

- nie realizujemy ciążących na nas obowiązków;

- nasze aktualne możliwości zarobkowe oraz nasza sytuacja zawodowa nie uprawdopodobniają zdolności do pokrycia kosztów postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli oraz możliwości zawarcia i wykonania układu z wierzycielami;
- w terminie sześciu miesięcy od dnia wydania postanowienia o otwarciu postępowania o zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli nadzorca sądowy nie przedstawi wniosku o zatwierdzenie układu.

Reasumując zawarcie układu na zgromadzeniu wierzycieli, daje zadłużonemu konsumentowi alternatywę dla postępowania upadłościowego o likwidacyjnym charakterze. Daje mu możliwość spłaty wierzycieli z jednoczesną perspektywą zachowania całości lub części swojego majątku Z zawarcia układu mogą być zadowoleni również wierzyciele,, którzy niejednokrotnie nie otrzymują żadnego zaspokojenia w upadłości likwidacyjnej.